

Il milan cotschen daventa in Grischun

Durant l'onn 2020 passa 1 200 observaziuns

BARTOLOME TSCHARNER/FMR

D'in bun decenni ennà vegn observà, ch'il milan cotschen sa derasa pu-spè plaun a plaun en il Grischun. Quest svilup vegn documentà dapi dus onns da duas ornitologas. Per incumbensa da la Gruppa ornitològica dal Grischun (OAG) observan *Murièle Jonglez* da Riein ed *Alexandra Raguth Tscharner-Küchler* da Veuoden il svilup dal milan cotschen (*Milvus milvus*) ch'era da vesair enfin ils 2008 be da passadi en la Vallada dal Rain. Ma lezza stad è vegnì observà l'emprim cuadi en il Grischun. Dapi lura para il milan cotschen da daventar in utschè indigen. Per perseguitar ses svilup pli exactamain documenteschan las duas ornitologas sia derasaziun. «Nossa incumbensa è d'obsevar ils moviments dals milans cotschens en il Grischun cun agid da gi-danters voluntaris, da's dumbrar e d'eruir lur spazi vital per emprender d'encouscher meglier lur moda da viver e lur basegns», din las duas ornitologas che han publitgà ultimamain lur rapport davart las observaziuns da l'onn passà.

Passa 1200 annunzias

«L'onn 2020 è stà per nus in onn captivant», scrivan ellàs, «nus avain retschet 1219 annunzias per mail, telefons ed sms d'observaziuns da milans cotschens.»

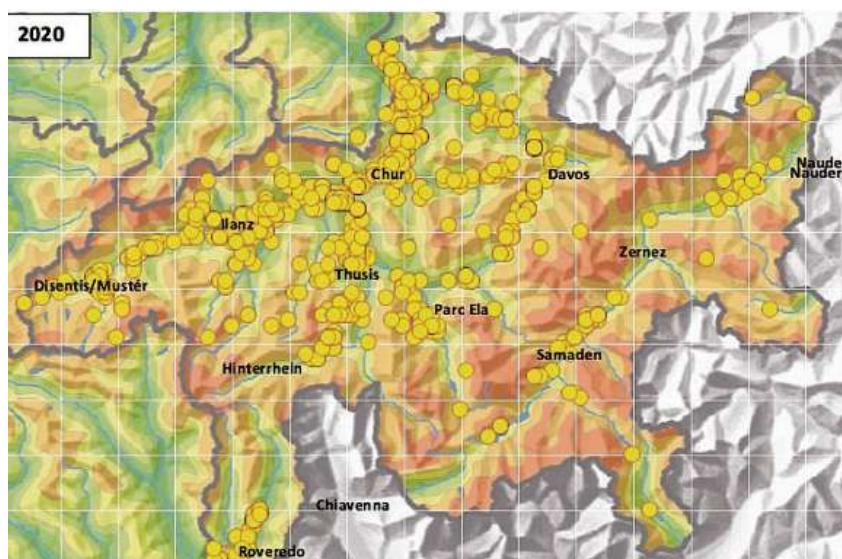
La raschun per tantas annunzias vesan ellàs en il fatg, ch'il milan cotschen sa derasa pli e pli, ma surtut che la glieud al renconuscha meglier, essend infurmada pli bain davart sia cumparsa, ed alura èsi actualmain dapli glieud che sa move en la natira causa da la pandemia.

Sco auters onns èsi la gronda part da las observaziuns ch'en vegnidas fatgas en Surselva, la Vallada dal Rain da Cuira, la Tumleastga e Mantogna, en Partenz ed a Tavau. Allegraivel saja er, ch'ellas hajen retschet dapli annunzias da l'Engiadina che anc l'onn avant. «Surtut avain nus retschet annunzias d'observaziuns novas

Il milan cotschen è tgunsch da renconuscher surtut durant il sgol: Tipic per el è sia cua furtgada e parts pli cleras da maun sut da las alas. Il plimadi è brin-cotschen ed il chau è pulit cler.

FOTO AUREL TSCHARNER

La derasaziun dal milan cotschen tenor las observaziuns dals 2020 e registradas da Murièle Jonglez ed Alexandra Raguth Tscharner-Küchler.

CARTA OAG

en l'Engiadina Bassa, la Val Müstair ed en la regiun dal cunfin da Danuder», scrivan Jonglez e Raguth Tscharner. La charta da la derasaziun conferma plinavant il muster cler, sco già observà ils 2019, ch'il milan cotschen suonda a las auas, quai vala

surtut per la Vallada dal Rain anteriu ed en Partenz.

Il dumber da cuaditschs s'augmenta

Durant l'onn passà èn er vegnidis observads otg pèrs che han cuà ed en nov ul-

terius lieus supponan ins cuadas. Dals otg cuaditschs cumprovads èn resortids indesch milans giuvens. Ma i na saja betga stà d'eruir, quants da quels che han jan survivì. I saja dentant era da quintar cun in dumber nunenconuschent da cuaditschs betg observads. «Però ins po partir da quai, che la cumpart dals cuaditschs è creschenta», concludan las duas ornitologas.

La gronda part da las observaziuns dal milan pertutgan ses sgols a la tschertga da vivonda u sgols tras intschess essend da passadi. Danovamain èsi vegnì observà milans anc l'atun tardiv. Ma er durant l'enviern passà han ins observà, ch'intgins milans passentan perfin la stagiu fraida en il Grischun.

Il medem milan u in auter?

Ina gronda difficultad chaschuna a las duas ornitologas da differenziar, sch'i sa tractia dal medem milan, cur ch'i vegnan fatgas pliras annunzias d'ina regiun. «Ma grazia a las observaziuns pli frequentas e pli exactas avain nus pudì eruir meglier, sch'i sa tractia dal medem utschè», scrivan ellàs, perquai saja fitg impurtant, ch'ils observaturs inditgeschian exactamain il lieu ed il temps da lur observaziuns. «Ma i vala vinavant, mintga observaziun è da gronda impurtanza ed igl è impurtant ch'ella vegnia annunziada a nus», punctueschan ellàs, engraziond a tuttas personas che gidan d'obsevar il milan cotschen en il Grischun. «Per pudair documentar vinavant il svilup dal milan cotschen essan nus dependentas da tantas observaziuns sco pussaivel, durant tuttas stagiuns», appelleschan ellàs a la populaziun dal Grischun.

Observaziuns dal milan cotschn pon vegnir annunziadas, inditgond data, temp, lieu exact, dumber d'utschels e lur cumporament, a las suandantas adressas: m.a.rotmilan.gr@gmail.com, Alexandra Raguth Tscharner-Küchler, 076 499 70 86 ubain Murièle Jonglez de Ligne, 078 683 01 30.